

Budgetunderlag för åren 2025–2027

Stiftelsen Svenska Filminstitutet överlämnar härmed budgetunderlag med förslag till finansiering av verksamheten för åren 2025–2027.

Utgångspunkten för beräkningarna är regleringsbrev för år 2024 och Filminstitutets tilldelade anslag för utgiftsområde 17 (Kultur, medier, trossamfund och fritid), anslag 10:1, ap.1 Statsbidrag till film och ap.2 Övriga filmkulturella verksamheter. Anslagsposterna rubriceras nedan ”Stödanslag” respektive ”Verksamhetsanslag”.

Filminstitutets ordinarie anslag 2024:

Stödanslag (10:1, ap 1)	430 miljoner kronor
Verksamhetsanslag (10:1, ap 2)	119 miljoner kronor
Totalt	549 miljoner kronor

Hemställan

Med stöd av vad som framförs i budgetunderlaget hemställer Stiftelsen Svenska Filminstitutet om

- att regeringen godkänner en nivåhöjning av ordinarie anslag med 250 miljoner kronor för åren 2025–2027.
- att Filminstitutets totalanslag ska uppgå till 1 897 miljoner kronor för treårsperioden.

Äskanden för perioden, mkr	2025	2026	2027	Totalt
Stödanslag				
Generellt ökade stödbehov	15	15	15	45
Stöd till produktion och lansering av svensk film	40	40	40	120
Behov av uppdatering av digital utrustning	12	12	12	36
Summa stödanslag	67	67	67	201
Verksamhetsanslag				
Omvärldsdrivna kostnadsökningar	2	10	16	28
Ökad tomträttsavgäld	5	5	5	15
Återföring medel, statistik	2	2	2	6
Summa verksamhetsanslag	9	17	23	49
Totalt	76	84	90	250
Filminstitutets totalt äskade anslag, mkr	2025	2026	2027	Totalt
Stödanslag	497	497	497	1 491
Verksamhetsanslag	128	136	142	406
Totalt	625	633	639	1 897

Översikt – Framtiden för svensk film

Filmen som kultur är lättillgänglig och har stora förutsättningar och kraft att samla Sverige, belysa gemensamma frågor, väcka debatt och skapa engagemang på bred front i hela landet.

I våra nordiska grannländer har satsningar på den inhemska filmen gett publikt genomslag på biograferna, medan Sverige i jämförelse halkat efter i finansieringen av filmpolitiken. Det finns stora förutsättningar för svensk film att ta en ledande position i Norden, om Sverige skulle satsa motsvarande medel per capita.

Det är Filminstitutets bedömning att det inte är möjligt att genomföra de besparingar och omprioriteringar som oförändrat anslag skulle innebära, utan att lägga ner hela verksamhetsgrenar eller drastiskt sänka ambitionsnivån i utförandet av filmpolitiken. Vi kan konstatera att på grund av det oförändrade anslaget kommer Filminstitutet under 2024 att genomföra en rad insatser för att effektivisera verksamheten och sänka kostnader. Bland annat dras sju tjänster in och den fotokemiska laborieverksamheten läggs ner. Därmed går en verksamhet som funnits i Sverige lika länge som filmmediet i graven.

Utan budgetförstärkning från 2025 kommer ytterligare reducering av verksamheten att få allvarliga konsekvenser för såväl svensk filmbransch som för andra aktörer inom den nationella filmpolitiken.

Det är därför likaså oroande att kultursamverkansmodellen från och med 2024 inte heller får någon årlig uppräknings i statsbudgeten. Regionerna är centrala samarbetsparter för Filminstitutet när det gäller att uppnå de nationella filmpolitiska målen. De regionala filmverksamheterna finansieras genom modellen och eftersom de i första hand arbetar främjande i förhållande till olika aktörer på filmområdet, riskerar filmverksamheterna att prioriteras ned till förmån för regionala kulturinstitutionerna som har höga fasta kostnader i form av personal och lokaler.

För att Filminstitutet ska ha förutsättningar att upprätthålla och utveckla en effektiv och oberoende verksamhet på armlängds avstånd från politisk styrning med relevans och nytta för den svenska filmens aktörer krävs också en mer långsiktig, stabil finansiering. Filminstitutets ettåriga anslagsperioder försvårar långsiktig planering och utgör en sårbarhet vad gäller verksamhetens framförhållning och oberoende. Därutöver behöver planeringsperioderna synkroniseras med de långa processer som löper från filmens utveckling, finansiering och produktion till distribution och visning. Längre anslagsperioder skapar bättre förutsättningar för svensk filmbransch i alla dess delar.

Under 2024 kommer filmutredningen under ledning av Eva Bergquist att analysera och beskriva nuvarande förutsättningar inom filmområdet. Vidare ska utredaren lämna förslag på nationella mål för filmpolitiken, nya former för parts- och branschsamverkan och statliga filmpolitiska stödformer.

Filminstitutet vill ogärna föregå utredningen genom att göra strategiska vägval utifrån besparingskrav som föreligger med nuvarande anslagsnivå och därigenom underminera en ny filmpolitik, som sannolikt kan träda i kraft tidigast 2026.

Stödanslag

Generellt ökade stödbehov

Svensk filmbransch har, i likhet med övrig svensk industri, utöver sviterna av covid-19-pandemin påverkats av stora inflationsdrivna kostnadsökningar.

Även med positiva signaler från bland annat Riksbanken och Konjunkturinstitutet att den kraftigt ökande inflation avtar under 2024 kommer höjda priser och lågkonjunktur fortsatt påverka produktion, distribution och visning av svensk film.

Offentlig finansiering av inhemsk film är kritiskt i ett litet land som Sverige. Filminstitutets stöd till produktion och distribution av film garanterar att Sverige fortsatt har en vital produktionsbransch, som levererar värdefull film för publik i hela landet, det vill säga såväl konstnärlig film av högsta klass som film för breda publikgrupper. Ett stagnerat anslag leder till försvagad stödgivning, filmbransch och i förlängningen filmpolitik.

*Filminstitutet äskar en generell höjning med **15 mkr** årligen 2025–2027, motsvarande 3,5 procent på 2024 års beslutade belopp för anslagspost 1, Stödanslag.*

Utmaningar för biografbranschen

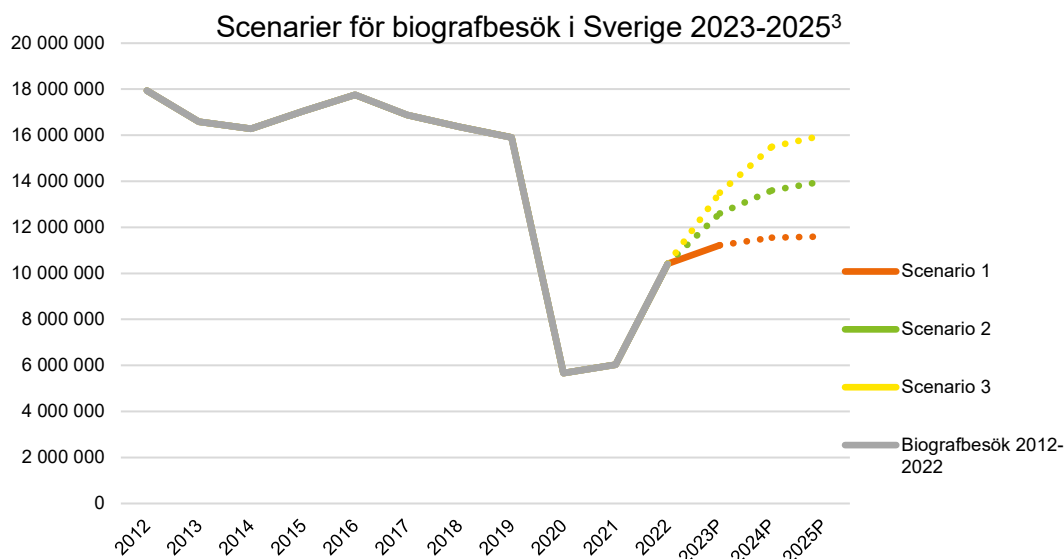
2023 var det första helåret utan publikrestriktioner efter pandemin. Osäkerhet präglade dock den globala filmmarknaden med strejk i Hollywood, ekonomisk nedgång och kraftig inbromsning i innehållsinvesteringar.

Filminstitutet tog i början av 2023 fram tre scenarier för biografmarknadens utveckling de kommande tre åren baserade på olika antaganden om framtida konsumentbeteenden och marknadsdynamik. Scenarierna utgick från premisserna 1) ingen återhämtning efter 2022, 2) fortsatt återhämtning men nya publikbeteenden består och 3) en återgång till de nivåer som gällde före pandemin. Filminstitutets sammantagna bedömning var då att scenario 2 var det mest troliga scenariot, följt av det mer pessimistiska scenario 1.

Utfallet för 2023 visar att året låg i linje med Filminstitutets mest pessimistiska scenario, scenario 1. Totalt uppgick biografbesöken till 11,2 miljoner. Det var en ökning med 8 procent jämfört med 2022 men knappt 30 procent lägre jämfört med 2019 års besök.¹

---

¹ Uppgifter från Filmägarnas kontrollbyrå, FKB

Biografernas totala intäkter för biljettförsäljning uppskattas till 1,5 miljarder kronor 2023. Det är cirka 400 miljoner kronor lägre jämfört med 2019. År 2022 var vinstmarginalen ca -15 procent för biografier i Sverige och ingen nämnvärd förbättring väntas i rapporteringen för 2023.

Stöd till produktion och lansering av svensk film

Andelen biopublik på inhemsk film är lägre än i de andra nordiska länderna, vilket betyder att den inhemska filmen inte är angelägen för lika många i Sverige som i andra jämförbara länder. Samtidigt vittnar biografbranschen om hur viktigt det är för lönsamheten med svenska filmer som får stort publikt genomslag. Den breda svenska filmen behöver stärkt finansiering för att kunna konkurrera med påkostade internationella produktioner, utan att det sker på bekostnad av den smalare filmen.

Filminstitutet äskar en höjning med 40 mkr per år under perioden 2025–2027 för stöd till produktion och lansering av svensk film som bidra till ökad kännedom och genomslag.

Behov av uppdatering av digital utrustning på biograferna

Biograferna digitaliserades i början av 2010-talet. Tack vare ett statligt anslag på 60 mkr åren 2011–2014 kunde större delen av den kulturella infrastrukturen som biograferna utgör, räddas in i den digitala eran. Nu börjar första och andra generationens digitala projektorer sluta fungera och reservdelar finns inte längre på marknaden. Därför är bedömningen att under de närmaste fem åren kommer behovet att byta ut biografprojektorer vara stort.

² P=prognos

Kostnadsberäkning utbyte av biografprojektorer

Antal stödberättigade salonger	406
Antal salonger som beviljats stöd 2019-2023	60
Salonger med gamla projektorer	346
Andel projektorer som behöver bytas inom ca tre år	30 %
Antal projektorer som behöver bytas ut	104
Genomsnittligt stödbelopp per projektor	350 tkr
Behov av stöd till projektorer 2025-2027	36 400 tkr

Filminstitutet äskar en höjning med 12 mkr per år under perioden 2025–2027 för upprustning av biografier.

Verksamhetsanslag

Omvärldsdrivna kostnadsökningar i verksamheten

Verksamhetsanslaget, som avser finansiering av övriga filmkulturella verksamheter, rymmer filmpolitiska uppdrag kring filmarvet, målgruppen barn och unga, Guldbaggen samt regionala och internationella samarbeten. Det ordinarie verksamhetsanslaget har inte räknats upp sedan 2006 men förväntas trots det täcka inflation, löneökningar och ökade internationella avgifter. För år 2022 höjdes anslaget tillfälligt med 55 mkr, varav 30 mkr ingick i stödanslaget och 25 mkr var avsett för olika utvecklingsinsatser inom verksamhetsanslaget. Dessa medel har tillsammans med besparings- och effektiviseringsåtgärder, fram till 2023 hållit Filminstitutets ekonomi i balans. Även under 2024 kommer medlen finansiera utvecklingsinsatser i verksamheten, genom nyttjande av eget kapital som tidigare stärkts av de extra medlen.

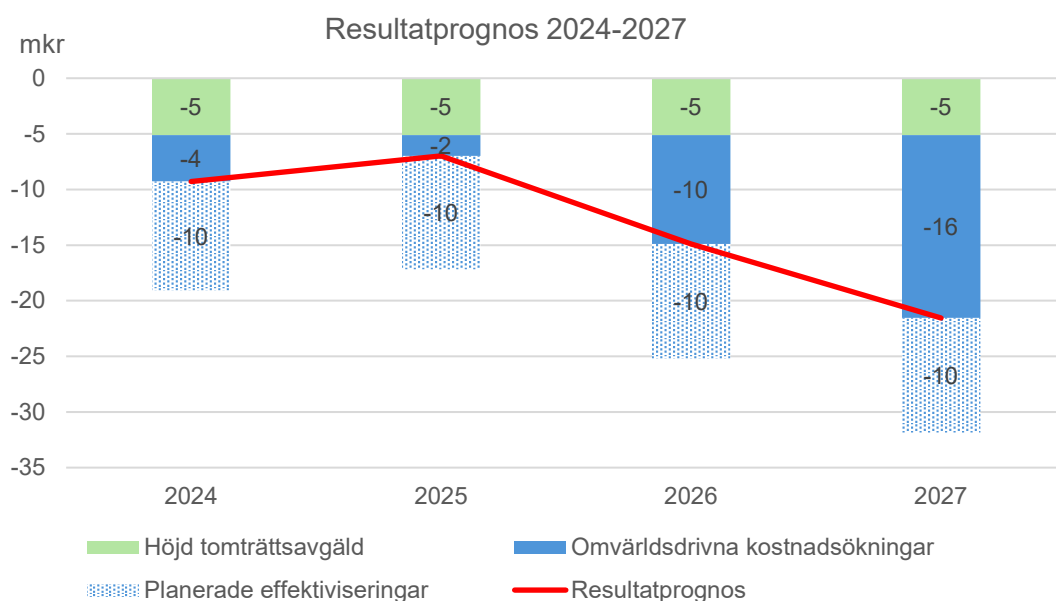
Den långsiktiga utmaningen i form av inflation och löneökningar ökar Filminstitutets kostnader med cirka 7–8 mkr per år utan att verksamheten utvidgas. Utöver de generella kostnadsökningarna föreligger stora investerings- och underhållsbehov av såväl Filmhuset som fastigheterna i Rotebro och Grängesberg. Vidare höjs tomträttsavgälden från knappt 2,9 mkr 2023 till 8,0 mkr från och med 2024, se separat redogörelse under rubrik ”Tomträttsavgäld” nedan.

Filminstitutet ska enligt regleringsbrevet använda en del av verksamhetsanslaget för avgifter till samarbetet inom Eurimages och Nordisk Film & TV Fond. Under perioden 2017–2023 har kostnaderna för avgifterna till dessa, i anslagsposten fastställda, samarbeten ökat med cirka 4 mkr inom Eurimages och Nordisk Film & TV Fond. Utöver höjda avgifter har en försämrad växelkurs påverkat kostnaderna.

Inför 2024 har stora besparingar initierats för att i närtid undvika alltför stora underskott. Möjligheterna undersöks att förtäta den egna kontorsytan och hyra ut en större del av Filmhuset till externa hyresgäster. Sju tjänster har dragits in och den fotokemiska laborieverksamheten avvecklas. Över

tid kommer ett oförändrat verksamhetsanslag att kraftigt reducera Filminstitutets förmåga att utföra uppdraget och uppfylla de filmpolitiska målen.

Prognosen nedan visar verksamhetens ekonomiska situation vid oförändrat anslag, med hänsyn tagen till förväntad inflation, avtalsenliga löneökningar, höjd tomträttsavgäld och internationella avgifter. Den negativa resultatutvecklingen hanteras delvis genom ovan beskrivna effektiviseringar som genomförs under 2024, cirka 10 mkr. Med oförändrade anslag kommer dock ytterligare besparingsprogram bli nödvändiga över tid.

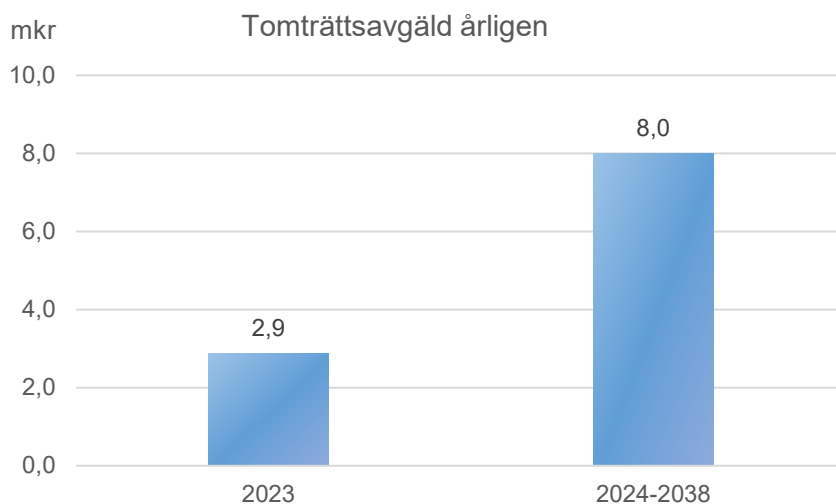
Filminstitutet anser att det föreligger ett stort behov av anpassning av verksamhetsanslaget. Bedömningen är att anslaget behöver höjas med **2 mkr, 10 mkr respektive 16 mkr** åren 2025-2027 för omvärldsdrivna kostnadsökningar enligt grafen ovan och därefter följa kostnadsutvecklingen. Se separat redogörelse samt äskning för tomträttsavgälden nedan.

Tomträttsavgäld

Filmhuset ägs och förvaltas av Stiftelsen Svenska Filminstitutet sedan det byggdes 1971. Huset tillkom genom medel från det första filmavtalet, som då helt finansierade Filminstitutets verksamhet. Som ägare av Filmhuset är Filminstitutet skyldigt att betala tomträttsavgäld för fastigheten Tre Vapen 1 till markägaren Statens fastighetsverk (SFV). Denna avgift uppgick till och med den 31 december 2023 till 2,875 mkr per år.

I september 2022 lät SFV meddela att myndigheten avsåg att höja avgälden till 16 mkr per år från och med 2024. I augusti 2023 lyckades parterna nå en förlikning om att avgälden ska vara 8 mkr per år. Den nya avgälden gäller under 15 år framåt. Trots en halvering av förslaget belopp innebär överenskommelsen att Filminstitutet måste ta drygt 5 mkr per år från ordinarie verksamhet för att finansiera denna höjning.

Hyran för de externa hyresgästerna i Filmhuset räknas generellt upp enligt konsumentprisindex vilket är en nödvändighet för att täcka ökade kostnader för drift och underhåll av fastigheten. Inom ramen för gällande hyresavtal är bedömningen att det inte är juridiskt möjligt att föra ut den ökade tomträttsavgälden på hyresgästerna.

*För att kompensera för beslutad ökad tomträttsavgäld äskar Filminstitutet en höjning av verksamhetsanslaget med **5 mkr** per år.*

Återföring av medel, statistik

Ett av Filminstitutets uppdrag är att samla in och bearbeta statistik som är relevant för verksamheten. Filminstitutet ska även ansvara för omvärldsanalys och uppföljning av svensk filmproduktion och filmpolitiska insatser.³ Statistikuppgifter behövs därmed utifrån två aspekter: dels för omvärldsanalys och uppföljning av svensk filmproduktion och filmpolitiska insatser, dels för att på ett rättssäkert sätt fördela stöd. Under perioden med filmavtal fanns en överenskommelse mellan Filminstitutet och Filmägarnas kontrollbyrå om överföring av biografstatistik, men sedan 2017 sker insamlingen manuellt och genom inköp av extern statistik. Införandet av film som nytt område för officiell statistik skulle till viss del råda bot på problemet.⁴ Myndigheten för kulturanalys (Kulturanalys) har sedan i början av 2021 ansvarat för Sveriges officiella statistik inom film. Hittills har emellertid ingen statistik börjat samlas in, trots att medel för ändamålet (1,2 mkr) flyttades från Filminstitutet till Kulturanalys redan 2020. Dessutom kommer den statistik som Kulturanalys enligt plan börjar samla in under 2024, inte att kunna användas i stödgivningen, vilket var det primära syftet med nyordningen. Filminstitutet kommer därmed även på sikt ha kostnader i form av personal för egen statistikinsamling och för inköp av extern statistik.

*Filminstitutet äskar att de medel som flyttades från Filminstitutet till Myndigheten för kulturanalys 2020 återförs verksamheten från och med år 2025, med uppräknning **2 mkr**.*

³ Riktlinjer för statens bidrag till Stiftelsen Svenska Filminstitutet för budgetåret 2024

⁴ Förordning (2001:100) om den officiella statistiken Svensk författningssamling 2001:2001:100 t.o.m. SFS 2022:1613 - Riksdagen 9 Film - Kulturanalys 11

Långsiktig lösning för bevarande och digitisering av filmarvet

Filmpolitiken ska bidra till ett levande kulturarv som är angeläget och bevaras för kommande generationer. Det innebär för Filminstitutet att bevara och tillvarata filmer och material av kulturhistoriskt intresse och i ökad utsträckning göra dem tillgängliga, bland annat genom digitisering. Operationaliseringen av detta filmpolitiska mål innebär förvaring av material i klimatkontrollerade magasin, maskinunderhåll och filmtekniska arbeten för tillgängliggörande i utställningar, på biografier eller digitala plattformar.

Arbete med analog film förutsätter specialutrustning och kompetens kopplad till denna. I Filminstitutets verksamhet återfinns förutom film även skrymmande arkiv med pappers- och fotomaterial, föremålssamling och olika digitala arkiv som alla har sina särskilda krav på ventilation, klimat och säkerhet. Kompetensmässigt är Filminstitutet beroende av medarbetare som oftast fått sin utbildning utomlands och det är en utmaning att attrahera och behålla dessa specialister. Arbetsplatsen behöver därför vara där de vill leva och verka.

I dag förvarar Filminstitutet kulturarvsföremål, framför allt analog film, i tre olika fastigheter i tre olika kommuner. Filmhuset på Gärdet i Stockholm⁵, Rotebro i Sollentuna och Grängesberg i Ludvika. Fastigheterna har olika hotbilder och olika begränsningar utifrån ett bevarandeperspektiv och ingen av dem uppfyller de långsiktiga krav som man kan ställa för ett säkrande av det svenska filmarvet.

I rapporten *Svenska Filminstitutets filmarkiv som centrum för bevarande av analog film*⁶ som togs fram på uppdrag av regeringen 2018 visade Filminstitutet att samtliga större offentliga arkiv i Sverige förvarar film på sätt som inte är hållbara för dess långsiktiga bevarande. Dessutom saknar de flesta kompetens och utrustning för professionell digitisering av filmen. Sedan rapporten skrevs har hotbilderna mot förvarandet blivit fler och allvarigare. Förutom hundraårsregn och andra konsekvenser av klimatförändringar har de senare årens väpnade konflikter i vår geografiska närhet aktualiserat beredskapsplanering och strategier för att säkra kulturarvet.

Digitisering som bevarandemetod för film sker vanligtvis för material på bärare som inte är hållbara, exempelvis band som självförstör eller film som ansatts av irreversibla nedbrytningsprocesser, där innehållet annars går förlorat. Dessa digitiserar i högsta möjliga kvalitet och migreras sedan löpande. Det finns hos Filminstitutet en stor mängd sådant material i behov av digitisering de kommande åren.

För rörliga bilder som ursprungligen finns på analog film är det dock ovanligt att välja ett digitalt långtidsbevarande. Få anser det försvarbart att för detta skäl digitistera analog film i högsta kvalitet när den redan föreligger på en bärare som rätt förvarad utgör ett säkert långtidsbevarande. Digitiseringen är kostsam och kräver stora personalresurser. Dessutom innehåller det analoga materialet information som förloras vid en digitisering. För analog film som är i gott skick är därmed digitisering inte ett relevant bevarandealternativ.

---

⁵ Filminstitutet äger byggnaden Filmhuset och innehar tomträtt för marken

⁶ Svenska filminstitutets filmarkiv som centrum för bevarande av analog film.pdf

Det vanliga när det gäller analog film är att den om möjligt digitalt restaureras för att kunna visas och att det analoga originalet sparas för framtiden. Det är troligt att film i framtiden kommer att tillgängliggöras i format vi idag inte vet något om och det kommer då återigen att vara viktigt att den analoga filmen finns kvar som utgångsmaterial. Säker förvaring av analog film kommer alltså krävas även efter att materialet digitiserats för tillgängliggörande.

I december 2023 upphandlade Filminstitutet en fastighetskonsult för att bistå i utarbetandet av en plan för de långsiktiga lokalförsörjningsbehoven med scenarier och ekonomiska konsekvenser. Filminstitutet kommer under 2024 att fatta beslut om vilket eller vilka scenarier som ska utredas närmare. Scenarierna kommer att utgå från interna krav på kompetensförsörjning och säkerhet såväl som externa klimathot och de aktörshot som beskrivs i FOI:s rapport *Hoten mot kulturarven*⁷.

Filminstitutet avser att i budgetunderlaget för 2026–2028 återkomma med en detaljerad beskrivning av de ekonomiska konsekvenserna samt förslag på finansiering av dessa nödvändiga insatser för filmarvets bevarande.

---

⁷ Hoten mot kulturarven - En analys av aktörsdrivna hot mot kulturarv i Sverige. www.foi.se